

Επενδύοντας στην Επιβίωση

[Ασημάκης Φωτήλας](#)

Διευθυντής Προώθησης Επενδύσεων

UNIDO - Γραφείο Ηνωμένων Εθνών στην Αθήνα

Είναι γεγονός ότι μεταξύ των ολοένα και αυξανόμενων περίπλοκων προβλημάτων του συγχρόνου κόσμου, αναγνωρίζεται με συνεχώς επιταχυνόμενο ρυθμό, ως πρώτη προτεραιότητα πρόβλημα, το πρόβλημα της περι-φρούρησης και της αποκατάστασης του ήδη τρωθέντος φυσικού περιβάλλοντος. Ταυτοχρόνως έχει πλέον καταστεί σχεδόν κοινή συνείδηση, ότι το πρόβλημα αυτό γεννήθηκε και διογκώνεται καθημερινά, ως ανεπιθύμητη παρενέργεια του φρενήρους ρυθμού ανάπτυξης, ιδίως της βιομηχανικής, αλλά σε ορισμένο μέτρο και της τεχνολογικής, οι οποίες εντούτοις θεωρήθηκαν σημαντικοί παράγοντες για την αναβάθμιση του μέσου επιπέδου ζωής. Ο βαθμός ασυμβατότητας της βιομηχανικής και τεχνολογικής ανάπτυξης, προς την ανάγκη περιφρούρησης του φυσικού περιβάλλοντος, καθίσταται καθημερι-νά ένα συνεχώς περιπλεκόμενο και δυσεπίλυτο πρόβλημα, του οποίου η λύση είναι ζήτημα εάν υπάρχει, και το μόνο διαφανιόμενο εφικτό είναι μία συνεχής προσέγγιση που απαιτεί προσεκτικότητας και λεπτότατους υπολογισμούς.

Οι παράμετροι και μεταβλητές που υπεισέρχονται προκύπτουν από κριτή-ρια που πηγάζουν από εντελώς διαφορετικές αξιολογήσεις, όπως π.χ. κοινω-νικές, οικονομικές, τεχνολογικές, επιστημονικές, υγειονομικές, αισθητικές.

Εκτός της δυσκολίας που προκύπτει από την ανάγκη να αποδοθεί σε κάθε μία από τις ανωτέρω αξιολογήσεις ένας ορθολογικός συντελεστής, η τελική συμφωνία που θα απαιτηθεί για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του οικολογικού προβλήματος είναι συνάρτηση και υποκειμενικών εκτιμήσεων αλλά και συνδιαλλαγής συμφερόντων, οι οποίες είναι τόσο περισσότερο δυσχερείς, όσο απαιτείται να πραγματοποιηθούν σε πολλαπλά και διαφορετικά επίπεδα, δηλαδή: στο εθνικό-κυβερνητικό, στο επιστημονικό, στο κοινωνικό, στο ατομικό, στο διεθνές και στο επίπεδο της επιχειρηματικής δραστηριό-τητας.

Εκείνο το οποίο μπορεί να λεχθεί ως γενική διαπίστωση είναι ότι: ως σήμερα η προστασία του περιβάλλοντος από τις παρενέργειες των εφαρμογών της προηγμένης τεχνολογίας, της υπερτροφικής βιομηχανικής ανάπτυξης, της αστικής υπερσυγκέντρωσης, αλλά ακόμη και της ευχέρειας με την οποία όλο και μεγαλύτερες μάζες αποκτούν τη δυνατότητα προσέγγισης και συνεπώς ρύπανσης των μέχρι σήμερα παρθένων περιοχών, αντιμετωπίζονταν ως μία αύξηση της δαπάνης ή έστω μία πρόσθετη δαπάνη σε κάθε νέα βιομηχανική εγκατάσταση, οικιστική εξάπλωση ή τουριστική αξιοποίηση, απαραίτητη για την ελαχιστοποίηση των παρενεργειών αυτών.

Όμως, η αποκατάσταση των ήδη κολοσσιαίων ζημιών στο περιβάλλον, θέτει το ζήτημα σε εντελώς νέα βάση: στη βάση της αυτοτελούς παροχής νέου κοινωνικού αγαθού δηλαδή, της προστασίας και αποκατάστασης του περιβάλλοντος.

Όπως αναφέρθηκε, ένα από τα επίπεδα, στα οποία πρέπει να διεξαχθεί η μάχη για τη διάσωση και βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος, είναι το Διεθνές. Όπως ήταν φυσικό, τα Ηνωμένα Έθνη, ως ο αντιπροσωπευτικότερος Οργανισμός της Διεθνούς Κοινότητας, υπήρξε από τους πρώτους που έχει εντάξει στις προτεραιότητές του το περιβαλλοντικό πρόβλημα.

Μεταξύ των σπουδαιότερων πρωτοβουλιών που αναλήφθηκαν εντός του πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών, υπήρξε η σύγκλιση της Υπουργικής Διάσκεψης UNCED (Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη) επί του προγράμματος για μία Βιώσιμη Βιομηχανική Ανάπτυξη, το γνωστό ως πρόγραμμα ESID, η οποία πραγματοποιήθηκε στην Κοπεγχάγη από τις 14 έως 18 Οκτωβρίου του 1991 και η οποία τελικά υιοθέτησε τη διακήρυξη της 18ης Οκτωβρίου 1991, στην οποία οι Υπουργοί των Χωρών Μελών κάλεσαν τον Οργανισμό Βιομηχανικής Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNIDO) να αναλάβει, τόσο στα πλαίσια του προγράμματος Τεχνικής Βοήθειας όσο και στις επενδυτικές δραστηριότητες, πρωτοβουλία συντονισμού και ευθυγραμμίσεων των Αναπτυξιακών δραστηριοτήτων, προς τις κατευθύνσεις του ESID, δηλαδή του προγράμματος για την Βιώσιμη Βιομηχανική ανάπτυξη.

Ηδη υπό την ιδιότητά μου ως προϊστάμενου του Γραφείου Προώθησης Επενδύσεων του UNIDO νομίζω, ότι μπορώ με ικανοποίηση να σας πληροφο-ρήσω ότι ο Οργανισμός Βιομηχανικής Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών ανέλαβε αμέσως σχετικές πρωτοβουλίες, μερικές από τις οποίες ενδεικτικά μπορώ να σας αναφέρω, όπως πχ:

- Προέβηκε στην μελέτη και ανάλυση των επί μέρους προβλημάτων συνδιαλλαγής ανάπτυξης και οικολογικής προστασίας, τα πορίσματα της οποίας διατυπώθηκαν σε ένα καθοδηγητικό κείμενο που προορίζεται τόσο για εσωτερική του χρήση, όσο και ως πιλότος αναπτυξιακών δραστηριο-τήτων άλλων φορέων.
- Επεξεργάστηκε κολοσσιαίο όγκο δεδομένων και πληροφοριών, καταχωρη-μένων στο σύστημα υπολογιστών του με αποτέλεσμα τη συναγωγή πολύτιμων θετικών συμπερασμάτων στηριζομένων σε ακλόνητα δεδομένα. Παράδειγμα εκπληκτικού πληροφοριακού δεδομένου είναι το ακόλουθο: όπως αναφέρεται στην αναφορά Industry and Development Global Report του UNIDO για τα έτη 1991 -92, η κατά κεφαλή κατανάλωση κάθε μορφής ενέργειας στις ανεπτυγμένες χώρες του Οργανισμού Βιομηχανικής Συνερ-γασίας και Ανάπτυξης υπήρξε δεκαπλάσια της κατανάλωσης στις χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου. Εντούτοις, η βιομηχανική κατανάλωση της κατά εκατομμύριο δολλαρίων USA παραχθείσας βιομηχανικής αξίας υπήρξε δεκαπλάσια στις Αναπτυσσόμενες χώρες, απ' ότι στις ανεπτυγμένες.
- Ο UNIDO υιοθέτησε θεμελιώδη κριτήρια για την επιτυχία του προγράμ-ματος ESID, και προέβηκε στον ακριβή προσδιορισμό της εννοίας καθώς και των θεμελιωδών στόχων του.
- Υιοθέτησε και προώθησε συγκεκριμένα αναπτυξιακά προγράμματα, με κύριο χαρακτηριστικό τον οικολογικό τους προσανατολισμό, καθώς και προγράμματα αποκατάστασης περιβαλλοντικών καταστροφών.

Τέτοια προγράμματα προώθηθηκαν στην Τανζανία, την Βραζιλία, Ινδία, Βουλγαρία, Αργεντινή, Ταϊλάνδη, Ζιμπάμπουε, Τρινιντάτ και Τομπάγκο Βιέτ-Ναμ, Ουγγαρία καθώς και ευρύτερα περιφερειακά προγράμματα για την Αφρική και Ασία - Ωκεανία. Παραθέτω στη συνέχεια παραδείγματα περιπτώσεων όπου τόσο η παραγωγή βιομηχανοποιημένων προϊόντων όσο και η κατανάλωση, συμβάλλουν στη δημιουργία περιβαλλοντικών προβλημάτων και στα οποία ο UNIDO προώθησε σειρά μέτρων με στόχο την προστασία του περιβάλλοντος :

Μεταξύ άλλων, σχετικά με τη διάθεση φυσικών πόρων:

- Στο Βιέτ-Ναμ σχέδιο μείωσης της κατανάλωσης και σπατάλης δασικής ξυλείας, καθώς και αξιοποίησης δασικών περιοχών.
- Στο Τρινιντάτ και Τομπάγκο: συμβουλευτικής μορφής βοήθεια επί των βιομηχανικών εφαρμογών του μικροβιολογικού εντοπισμού πετρε-λαϊκών κοιτασμάτων.

Σχετικά με τη ρύπανση του περιβάλλοντος:

- Στη Βραζιλία: τεχνική βοήθεια στη λειτουργία εγκαταστάσεων δεψικών εργασιών και την επεξεργασία αποβλήτων.
- Στην Ουγγαρία: ίδρυση μονάδας παραγωγής μη τοξικών εντομοκτόνων.

Σχετικά με τη βελτίωση κλιματολογικών συνθηκών:

- Στην Αφρική: περιφερειακά προγράμματα ίδρυσης μικρών υδροηλεκ-τρικών έργων, σε συνδυασμό με προγράμματα προστασίας υδατικών πόρων (water preservation program) .
- Στην Ασία και τον Ειρηνικό: περιφερειακό πρόγραμμα για την εγκατάσταση συστημάτων ελέγχου και ρύθμισης των εκπομπών μηχανοκίνητων οχημάτων.
- Ακόμη κατήρησε κατάλογο ευθυνών, πρωτοβουλιών, μέτρων και ενεργειών, τα οποία κατανέμονται κατά φορέα-παράγοντα, δηλαδή κράτος, διεθνείς οργανισμούς, κοινωνικούς φορείς και επιχειρηματική πρωτοβου-λία, τα οποία πρέπει να υιοθετηθούν και να προωθηθούν.

Ισως όμως η σημαντικότερη συμβολή του UNIDO υπήρξε η ακόλουθη: ως μιλήσουμε λίγο "ξεκάθαρα": Το θεμελιώδες πρόβλημα, που αντιμετωπίζει η προσπάθεια συνδιαλλαγής της προστασίας του περιβάλλοντος προς την ανάγκη της ανάπτυξης, είναι το πρόβλημα του αυξημένου κόστους παραγωγής, που συνεπάγεται η χρησιμοποίηση της λεγόμενης καθαρότερης τεχνολογίας και της ενδεχομένης μετακύλισης του κόστους αυτού στον καταναλωτή, πράγμα που, επί τέλους, εισάγει μια εξ ίσου θεμιτή και λογική φιλοσοφία με το σύνθημα "ο ρυπαίνων πληρώνει", εφ' όσον είναι εξ ίσου λογικό και "ο επωφελούμενος να πληρώνει" .

Τι γίνεται όμως με την ανταγωνιστικότητα; Εάν δεν επιβληθεί μια ομοιομορφία στην τήρηση κανόνων προστασίας του περιβάλλοντος, θα καταλήξουμε στην επιβολή ενός καθεστώτος αθέμιτου ανταγωνισμού, που θα υπονομεύσει τελικά κάθε προσπάθεια περιβαλλοντικής προστασίας.

Η απάντηση σ' αυτό το πρόβλημα ευρίσκεται προφανώς στην ευθυγράμμιση της εθνικής αλλά και της υπερεθνικής ρυθμιστικής νομοθεσίας. Εντούτοις, θα έμενε κανείς έκπληκτος όταν πληροφορηθεί, πως η προσεκτική επιστημονική μελέτη του προβλήματος ανιχνεύει και αποκαλύπτει πάρα πολλές περιπτώσεις όπου η εφαρμογή καθαρότερης τεχνολογίας είναι καθ' εαυτή οικονομικά αποδοτικότερη.

Σε μία σειρά εφαρμογών της καθαρότερης τεχνολογίας, οι υπηρεσίες Τεχνικής Βοήθειας των Ηνωμένων Εθνών επεσήμαναν το γεγονός αυτό και κατηύθυναν επενδύσεις προς τον σύγχρονο περιβαλλοντικό προσανατολισμό. Ο προσανατολισμός δε αυτός, πρέπει κατά την γνώμη μου να είναι και ο πυρήνας της στρατηγικής των επιχειρήσεων. Όχι, δηλαδή, να αποδεχτούμε μοιρολατρικά το αυξημένο παραγωγικό κόστος και να αναζητούμε απλώς τρόπο κατανομής ή μετακύλισής του, αλλά να πολεμήσουμε το αυξημένο κόστος μέσω της τεχνολογίας και να καταστήσουμε την καθαρότερη οικολογικά παραγωγή ταυτόχρονα και οικονομικά αποδοτικότερη.

Τούτο, αποτελεί την πρότασή μας που απαντάει στο θέμα της ημερίδας, δηλαδή, την χάραξη μιας στρατηγικής επιχειρήσεων που θα στηρίζεται όχι στην αποδοχή του μειωμένου κέρδους, αλλά αντίθετα στη συνεχή αύξησή του.

Με την ιδιότητά μου ως εκπροσώπου του UNIDO στην Αθήνα, επιθυμώ να χαιρετίσω με ιδιαίτερο ενθουσιασμό την ωραία αυτή πρωτοβουλία της Διεθνούς Οργάνωσης Βιοπολιτικής και της ακάματης και εξόχου Προέδρου της, κ. Αγνής Βλαβιανού-Αρβανίτη ευχόμενος πλήρη επιτυχία και δύναμη για τη συνέχιση των πάντοτε ευγενών πρωτοβουλιών της.

Ο **Ασημάκης Φωτήλας** είναι Διευθυντής Προώθησης Επενδύσεων του Οργανισμού Βιομηχανικής Ανάπτυξης του Ο.Η.Ε. (UNIDO). Διετέλεσε κατά το παρελθόν Βουλευτής και Υφυπουργός Εξωτερικών, καθώς και μέλος του Συμβουλίου Αποδήμου Ελληνισμού. Έχει συνεργασθεί, ως νομικός και οικονομικός σύμβουλος σε διάφορες βιομη-χανικές, εμπορικές και κατασκευαστικές εταιρείες. Οι πολυάριθμες δημοσιεύσεις του περιλαμβάνουν εκδόσεις με αντικείμενο τις Κοινωνικές Επιστήμες, την Πολιτική Οικονομία, την Ιστορία των Κοινωνικών Συστημάτων, το Εμπορικό Δίκαιο, καθώς και άρθρα σε Ελληνικά και ξένα περιοδικά αναφορικά με πολιτικά, οικονομικά και νομικά θέματα.